



# Een gesprek met Professor Peter Bottenberg, Vrije Universiteit Brussel

*Professor, ik was wat blij toen mij gevraagd werd u te interviewen. U staat immers bekend voor uw soms "straffe uitspraken". Ik had er graag zo een paar neergeschreven...*

*Maar vooreerst even een schets van uw loopbaan misschien?*

Ik ben geboren 1960 in Darmstadt bij Frankfurt. Mijn vader was Burgerlijk Ingenieur en assistent aan de "Technische Hochschule". Een erg hoog aangeschreven instituut om ingenieurs op te leiden, toen nog geen Universiteit. Na zijn doctoraat werkte hij bij Siemens om in 1972 als adviseur bij de NAVO in Brussel te gaan. Hij zette daar een militair communicatiesysteem op punt, de voorloper van het hedendaagse internet.

Het ganse gezin verhuisde naar Tervuren, naar het "Belgique de papa".

Ik schreef ik mij in aan de VUB omdat er toen in Duitsland een zeer strenge numerus clausus was. Ik heb toen ook geïnformeerd te Leuven, maar daar aanvaardden zij volgens iemand van de dienst inschrijvingen geen buitenlanders. De ideologische en politieke tegenstellingen tussen de Vlaamse universiteiten waren mij toen als oud-student van de Duitse school te Wezembeek nog niet duidelijk.

Wat kon ik nog doen na mijn opleiding tandheelkunde(1979-1984)? Ik vond dat mijn kennis nog niet voldoende was. Geneeskunde bijstuderen? Dat duurde te lang. Toevallig las ik in het blad van de oud-studentenbond een vacature aan de VUB, ik werd dan assistent Prothetiek onder leiding van de Nederlander Dr. Slop, ook net op de dienst aangekomen. Na 7 jaar behaalde ik mijn doctoraat. Een doctoraat over fluor applicaties, viscositeiten, gel-penetratie methodes en muco-adhesieve tabletten.

Ik vertrok daarna naar Aachen, waar ik tot 1995 als wetenschappelijk medewerker in de afdeling conserverende tandheelkunde en parodontologie actief was. Ik kon daar mijn onderzoekswerk voortzetten. Het was een zeer goed betaalde job, maar met veel routine in opleiding en patiëntenverzorging.

Toen in 1995 Dr. Slop plots aan een hartaanval bezweek werd ik teruggehaald naar Brussel en werd, samen met Prof. K. Collys gastdocent afneembare prothese. In 1997 word ik vastbenoemd docent Restauratieve Tandheelkunde; conserverende en kroon-en brugwerk, collega Collys nam de afneembare prothese op zijn rekening.

Ik maakte van dichtbij de *stammenoorlog* mee, met aan de ene kant Prof. Boute en zijn poulains en wij aan de andere kant. Dit heeft de tandheelkunde aan de VUB geen goed gedaan en het was een hele klus om met een gedemotiveerde ploeg opnieuw te beginnen. Tja, prof! Er zit heel wat werk achter de titel, maar voor de klinkende naam alleen moet je het zeker niet doen. Als academicus ben een ik soort dwarsligger zonder te tegendraads te willen zijn. En ik wil kennis delen, niet verbergen. Daar wordt ik tenslotte voor betaald, professor zijn is een openbare functie...

### Bent U geen prof van een lege faculteit? Zijn er nog studenten tandheelkunde aan de VUB?

Er zijn inderdaad geen studenten tandheelkunde meer aan de VUB. De faculteit Geneeskunde wou de tandheelkunde weg, maar ze beseften onvoldoende dat daarmee ook een deel van de studentgebonden financiering wegviel. De enige kordate daad van toenmalig rector Van Camp was de opleiding sluiten, als een soort compensatie wou hij dan een samenwerking met de universiteit van Gent lanceren. Dat draaide helaas uit op een dovemansgesprek. We zaten indertijd in een wat akelige situatie. Zoals Van Camp zei: *"Ik heb dat instituut van de rots geduwd en ben benieuwd waar het zal belanden"*.

De hele historie doet mij soms denken aan een roman van Jef Geeraerts, met mensen van een of andere duistere club die de gang van zaken bedisselen in een "chambre séparée" bij de Comme Chez Soi... Maar misschien moet ik het zover niet zoeken, luiheid en onverschilligheid kunnen ook taaie tegenstanders zijn.

Ik werd hier dus een soort faillissementscurator. Men achtte mij hiervoor bijzonder geschikt omdat ik niet veel tegen het establishment kon inbrengen en toch goed was in mijn vak. Ik ken weinig politiciers en ben niet verankerd in de "parochie Vlaanderen". Je weet wel, zoiets van *"Niet WAT je kent, maar wel WIE je kent is belangrijk in België"*.

Ondertussen verandert het meestal lege bureau van Rector Van Camp, in een met dossiers overladen bureau van de nieuwe Rector Paul De Knop. Die man wil elk technisch detail uit het dossier kennen, met adviseurs naast zich die desnoods de juiste bladzijde aanduiden. Hij heeft de samenwerking met Gent tot een goed einde gebracht, helaas had dit veel vroeger moeten gebeuren.

### Wat wil u aan zo'n Rector vragen?

De gelanceerde samenwerking VUB- UGent optimaal stimuleren. De Tandheelkunde VUB financieel blijven steunen en een langetermijnvisie ontwikkelen. De Universiteit te Brussel heeft inderdaad nog een belangrijke competentie aan te bieden, zowel op lokaal vlak als daarbuiten. Het probleem is dat ondanks het veelberoepen "goed bestuur" met 13 decreten hoger onderwijs op 20 jaar, de universiteiten ook om de zoveel jaar niet meer weten waar ze staan. Dit geldt in bijzondere mate voor de VUB.

Verzuiling is nu minder een ideologisch maar een partijpolitiek feit. De uitlopende financiële steun voor de tandheelkunde stopt in 2012, de financiële steun voor de samenwerking met UGent is toegezegd, maar nog niet getekend.. We zullen het politiek talent van onze nieuwe Rector dringend moeten aanspreken!

In elk geval, 8 studenten ingeschreven in UGent komen 3 dagen per week naar de VUB die als externe stageplaats de student begeleidt in paro, endo en prothetische en restauratieve tandheelkunde. Volgens de eerste beoordelingen komen de studenten graag en kunnen ze bij ons heel wat leren. De samenwerking zal ook worden uitgebreid naar gastcolleges, bijscholing en onderzoek.

Gedurende 4 dagen per week volgen wij ook nog 2 studenten van de ULB. Bij gebrek aan iemand anders, sta ik aan het hoofd van deze stageplaats.

Ik sta bijzonder graag in het onderwijs, ik geef graag mijn kennis door, ik geef graag les. Maar eigenlijk heeft de VUB nood aan een soort politieker, die kan rondlopen om geld, rondlopen om mandaten en kan "anti-chambreren" bij ministers. Ik kan dat niet zo goed, ik ben in de eerste plaats wetenschapper.

### Wat doet u van wetenschappelijk onderzoek?

Oh, heel wat. Enerzijds fundamenteel, dan maatschappelijk georiënteerd, anderzijds studies van tandheelkundige producten, zoals bijvoorbeeld composieten...

Maar weet u, wetenschappelijk onderzoek in de tandheelkunde is niet zo evident. De vraag is, draagt dit soort onderzoeken echt bij tot de evidence-based dentistry? We voerden bijvoorbeeld een vergelijkend onderzoek uit van een aantal nieuwe composieten. Toen de artikels in 2007 en 2009 verschenen in de Journal of Dentistry - wat toch niet het eerste het beste wetenschappelijk tijdschrift is - waren 2 van de 3 nieuwe producten al verdwenen! *"Deze composieten zijn ondertussen enkel nog in Kinshasa op de markt te krijgen als verlopen product"*.

Indien de industrie het onderzoek financiert, moeten wij goed op de onafhankelijksclausule letten. De sponsor heeft uiteraard graag dat zijn product er goed uitkomt. De clausule mag ook niet te absoluut zijn, of de sponsor haakt af. Eens getekend moeten wij ons dan strikt aan de afspraak houden, zoniet wacht ons een lange juridische lijdensweg. Denk maar aan de Deense onderzoekster Bente Nyvad, 10 jaar terug. Een door haar en haar team onderzochte anti-carië's kauwgom werkte niet, en dit werd door haar tegen de wil van de sponsor onverbloemd gepubliceerd. De vrouw is jaren lastig gevallen!

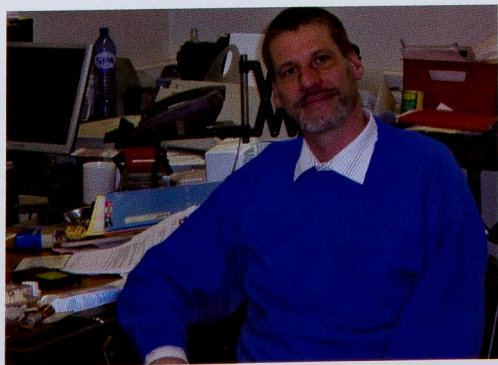
Echt fundamenteel onderzoek, met proefdieren en antilichamen en zo, is voor de tandheelkundige onderzoeker niet zomaar mogelijk. Deze hoog technologische onderzoeken vragen veel expertise en kosten daarnaast ook veel centen. Bovendien zijn de middelen van bijvoorbeeld het FWO' schaars en om

nog aan goed tandheelkundig onderzoek te doen, moeten we heel wat fantasie aan de dag leggen om ons deel van de VUB/FWO te krijgen. Tandonderzoek is nu eenmaal geen kankeronderzoek.

Wat het onderzoek in de tandheelkunde boeiend maakt is de samenwerking met andere disciplines. Een geslaagde samenwerking is die met de dienst ETRO<sup>2</sup> (Ingenieurs) met betrekking tot diagnostie technieken. Besef ook dat wij "bij een klinisch mondonderzoek, de rijpheidsgraad van een meloen onderzoeken met een hamer". Wij onderzoeken cariës met spiegel en sonde, terwijl de cariës laesie 10 maal kleiner is bij haar ontstaan. Ook radiografische beelden ontdekken de cariës in een te laat stadium. In de toekomst gebeurt een klinisch mondonderzoek misschien wel met ultrageluiden, microgolven of elektriciteitsimpulsen. Hierbij moeten wij beroep doen op andere wetenschappen. In die disciplines heb je veel creatieve mensen die iets hebben gevonden. "Er lopen zoveel onderzoekers met een oplossing rond. Wij als tandheelkundigen kunnen ze een significant probleem aanreiken".

En dan besef je dat dingen die je als banaal beschouwt zoals een tand of een cariës laesie eigenlijk vrij complexe dingen zijn. Het construeren van een tand als driedimensionaal (het zogenaamde finite element) computermodel loopt niet van een leien dakje.

Een onderzoeksproject met maatschappelijke relevantie is het lopende project "Dataregistratie" over de mondgezondheid van de Belg. Bijzonder leuk omdat dit gebeurt samen met onderzoekers van Nederlandstalige en Franstalige universiteiten van elke strekking. Zo hoort dat!



De Professor tussen zijn creatieve rommel

Tussen haakjes: ik heb 2 dochters die Humane Wetenschappen aanvatten.... Zij vinden tandheelkunde veel te beperkt als wetenschap. Tandartsen worden in de publieke opinie niet primair als wetenschappers gezien, eerder als klinici: "A dentist is a person who puts metal in people's mouth, and takes coins out of their pockets". Humane wetenschap is breder en toegankelijker. Een boek en een plaats om te werken zijn voldoende om een doctoraat te schrijven....

### Professor, waarom keert u dan niet terug naar Aachen, waar wetenschappers goed betaald worden en waar grotere budgetten beschikbaar zijn? Dit kan toch geen probleem zijn. U hebt nog steeds de Duitse nationaliteit en bent bovendien nu weer vrijgezel.

Ik solliciteerde te Aberdeen in Schotland, Nieuw-Zeeland, en Aachen. Sollicitatiebrieven van 20 bladzijden zijn hierbij niet voldoende. Je moet weten dat world-wide er misschien 2000 posities zijn voor Prof conserverende Tandheelkunde. Begin maar ... En het hangt niet alleen van je curriculum af of je de positie krijgt, vaak hangt het ook af van het opportunisme van de plaatselijke baronnen.

### Hoe blijft u bij, op wetenschappelijk gebied?

Ik lees ontzettend snel. Ik onthoud zeer goed. Met internet, wil ik erg voorzichtig zijn. Indien een leugen voldoende wordt herhaald, zal het publiek het uiteindelijk voor waarheid aannemen. Probeer dat dan maar te weerleggen. "Discuteer niet met idioten; ge kunt ze toch niet overtuigen en ge moet de discussie altijd op hun niveau voeren".

Ik kan onafhankelijk blijven denken. Dit vind ik uiterst belangrijk. Ik wil mij niet in een keurslijf laten vatten. Daarom vind ik het ook zo mooi dat wij een paar studenten van de ULB opleiden. Wij kijken voorbij de taalbarrières. Mooi toch?

### Politiek?

Ik vind het oprecht jammer hoe sommige beleidsmensen niet over bepaalde barrières heen willen kijken. Zo van "Om tegenwoordig "geïntegreerd" te zijn als niet-Vlaming in de Brusselse rand moet je niet alleen je belastingsbrief in het Nederlands invullen, maar moet je ook het Flamingantisme toejuichen". Het Belgische federaal model kan niet functioneren als Vlaamse politici enkel een thuismatch spelen en proberen het Vlaams Belang langs rechts in te halen ("Plus Flamand que moi, tu meurs").

Het overdreven "wij-gevoel" vind ik als buitenlander soms belachelijk maar soms echt irritant. Ik heb zo het idee dat er een geheim toevoegsel is aan de beheersovereenkomst met de VRT: elke keer dat zij Vlaams zeggen krijgen ze een Euro bij.... Men kijkt niet buiten het eigen potje. "Dit land kan meer dan zeggen trots erop te zijn, dat wij het NU beter doen dan Wallonië. Wij moeten beter willen zijn dan China". Let wel dit geldt ook voor de Franstaligen, men maakt politiek voor de deelstaat die dan federaal tot botsing of immobilisme leidt. Het probleem is dat politici hun ambt beschouwen als "prebende" en niet als dienst aan de bevolking.

### Hoe staat u tegenover outsourcing van tandheelkundig werk naar bijvoorbeeld China?

Het probleem ligt niet zozeer bij de Chinezen maar wel bij den dezen. Het probleem ligt bij ons. Weet U dat voor wetenschappelijk onderzoek slechts ongeveer 1/3 naar de onderzoeker gaat? 2/3 gaan naar de waterhoofden van

<sup>1</sup> Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen, stimuleert en financiert fundamenteel wetenschappelijk onderzoek aan universiteiten in Vlaanderen.

<sup>2</sup> Het departement Elektronica en Informatieverwerking van de VUB

de administratie die controleren *of we met dat geld niet gaan dineren met blote meiden.*

Het werk van de universitaire administratie wordt daarna nog eens netjes overgedaan door de overheid. 10 personen worden betaald om 1 persoon te laten werken.

Voor 1 arts doen 3 personen administratieve controles. Controles van het RIZIV, van het ziekenfonds, van het eigen ziekenhuis... Wij moeten dringend ons staatsmodel overdenken.

Sociale controle en kwaliteitscontrole blijven natuurlijk nodig. Geen controles zoals in China kan niet, maar teveel betuttelen zoals in Europa kan ook niet. Geef de mensen de verantwoordelijkheid en de prikkel om creatief te zijn, terug. Hoe?

*"Flat European tax van 30%"*

*"Flat European Legislation; drie regels"*

*"Je weet - de 10 geboden bevatten zo'n*

*130 woorden,*

- *The American Declaration of Independence 1300 woorden,*
- *De Europese richtlijnen meer dan 13 000 woorden (per stuk)!"*

Ik geef toe, op dat gebied ben ik misschien ultra-liberaal. Maar minder regels betekent minder uitzonderingen. De controles zijn makkelijker en de overtreders eenvoudiger te pakken. Maar men moet ze ook willen pakken, hier hebben wij duidelijk een ethisch probleem. De vrij gekomen gelden kunnen dan dienen om degelijke tandartsassistenten te betalen!

Goed he! Zou ik op mijn pensioen niet de-partij-van-het-gezond-verstand oprichten?

Laat ons met België beginnen. Schaf de wafelijzerpolitiek af. Elke deelstaat, Vlaanderen, Brussel of Wallonië kan een project, goed gedocumenteerd inbrengen, zoals in de wetenschap. De Federale overheid onderzoekt samen met



3 buitenlandse experten de haalbaarheid en het nut van het project. Geen discussies meer: *"of er al dan niet Gouden Letters moeten geschilderd worden op de Lange Wapper...omdat het station in Luik zoveel heeft gekost"*

Willen wij Europeanen met de Chinezen mee kunnen moet de Europese wetgeving veel eenvoudiger, duidelijker en efficiënter. Er moet een echt langtermijn denken komen, niet alleen de bonus van het kwartaal pakken en wegwezen, niet alleen politiek maken tot de volgende verkiezing. Doen wij dat niet, dan holt het logge administratieve apparaat achter de feiten aan. Zie maar de aanpak van de bankcrisis. Zo kan men zich de vraag stellen, *"Wat is er een grotere misdaad: een bank overvallen, of een bank oprichten?"*

Maar goed om terug te komen op je vraag van outsourcing...

*"Een goede tandarts spreekt met zijn techniker, dat is dan geen Chinees voor hem!"*

## Wat zou u de jong afgestudeerde collega willen meegeven?

Onderschat het intellectuele aspect van het beroep niet. Wees niet alleen een "doe" mens, zoals men zegt van de *"Amerikaanse politieagent; eerst schieten, dan vragen stellen"*.

Eerst goed nadenken, dan pas doen. Literatuur doornemen, met collega's praten, goed weten wat de patiënt wil en zelfkritiek zijn in elk vak en zeker in de tandheelkunde zeer belangrijk.

Ga ook niet te snel op de vraag van de patiënt in. Wees kritisch, extraheer niet zo maar een tand. Wees gereserveerd voor het bleken van tanden en de andere "cosmetische" behandelingen.

*"Een tandarts verkoopt geen kroon, een tandarts verkoopt zijn expertise"*. De patiënt komt bij u voor uw raad. De patiënt wil uw visie horen over alles wat op het internet verschijnt.

Werk niet aan bodemtarieven, dat gaat ten koste van de kwaliteit. En heeft iemand het moeilijk, laat dan je sociaal hart spreken! Er zijn nu goede oplossingen op middenlange termijn die de patiënt de mogelijkheid geven om naar een gietstuk toe te sparen.

## En voor u, Professor, wat mogen wij u nog wensen?

Wel, ik heb nog zo'n 15 jaar academische carrière aan de VUB in het verschiet. Nu nog verhuizen zal niet zo evident zijn, maar je weet nooit.

Ik leef wel graag in België en Brussel met zijn multiculturele meerwaarden. We kennen sociale vrede. We hebben goed opgeleide mensen. Samenwerking

tussen verschillende instituties, regio's en landen moet kunnen zonder te veel steriele concurrentie. Het Belgique de Papa bestaat niet meer, maar ik heb de indruk dat men niet goed weet wat er dan wel moet komen. Daarom, *"misschien richt ik toch nog de partij-van-het-gezond-verstand op"*.

**Bedankt, Professor, bedankt dat wij van de partij mochten zijn.**

Vandekerckhove Fernand

